

Dan planete Zemlje 2022- Borba za zdravu životnu sredinu tek predstoji !

Širom planete Zemlje, danas 22. aprila, obeležava se Dan planete Zemlje 2022 ili Međunarodni dan majke Zemlje kako ga je, ove godine, nazvala Generalna skupština Ujedinjenih nacija.

Ovaj dan treba da nas podseti da borba za pravo na zdravu životnu sredinu još uvek nije završena. Naprotiv čini se, sudeće po prenebegavanju prave brige o životnoj sredini širom planete i po ishodima takvog odnosa, pre svega po klimatskim promenama koje su vidljive čak i laicima, da borba za životnu sredinu i planetu Zemlju posustaje.

Promocija sklada sa prirodom i zemljom zarad postizanja pravedne ravnoteže između ekonomskih, društvenih i ekoloških potreba sadašnjih i budućih generacija čovečanstva trebalo bi da je temeljna, kolektivna, odgovornost čovečanstva.

Svest o neophodnosti zaštite životne sredine, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou počela je da se razvija šezdesetih godina prošlog veka pa je

tako 1972 godine održan prvi globalni kongres posvećen pitanjima zaštite životne na kome je usvojena Delaracija Konferencije Ujedinjenih nacija o čovekovojoj okolini (Stokholmska deklaracija) u koju je ,pored nesporazuma tokom skupa, ipak napravljena direktna veza između životne sredine i ljudskih prava.

No potrebu kolektivne odgovornosti čovečanstva u postizanju pravedne ravnoteže između ekonomskih, društvenih i ekoloških potreba sadašnjih i budućih generacija čovečanstva jasno je ukazanao još pre tri decenije na skupu Ujedinjenih nacija neformalno poznatom kao Samit planete Zemlje, održanom 1992. godine u Rio de Žaneiru, pod zvaničnim nazivom „Konferencija o životnoj sredini i razvoju“ na kome je usvojen dokument poznat po kolokvijanom nazivu Rio Deklaracija a koji se sastoji od 27 principa sa ciljem da vode budućem održivom razvoju širom sveta i koju su potpisali predstavnici 170 zemalja.

Ovi ,a i mnogi drugi dokumenti Ujedinjenih nacija, utrlili su put pravu na zdravu životnu sredinu koje, na žalost, još uvek nije doživelo svoju punu pravnu, međunarodnu, kodifikaciju iako je još 2010 jedna ekspertska grupa UN sačinila Deklaraciju o ljudskim pravima i životnoj sredini, koja ,zvanično, nikada nije objavljena.

U Evropi, tačnije u Evropskoj uniji najdalje se otišlo sa kodifikacijom prava na zdravu životnu sredinu kroz Arhusku konvenciju, ESPOO konvenciju, Evropska konvencija o ljudskim pravima i Evropska socijalna povelja.

25. juna 1998. godine na ministarskoj konferenciji „Životna sredina za Evropu“,

održanoj u gradu Arhusu (Danska), doneta je ,pod pokroviteljstvom Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu, Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine(Arhuska konvencija) koju je Srbija ratifikovala još 2009.godine.

Time smo u našoj zemlji ,u našem pravnom poredku,utrli put za legitimno učešće javnosti u svim fazama planiranja,usvajanja i primene javnih politika u oblasti zaštite životne sredine, na svim nivoima organizovanja društva.

Početakom 2014 godine Srbija je formalno započela proces pregovora o pridruživanju Evropskoj uniji čime smo prihvatili i obavezali se,da u svoje nacionalno zakonodavstvo. usvojimimo pravne tekovine EU i tako se pripremimo za članstvo u Evropskoj uniji počevši da to primenjujemo najkasnije od trenutka pristupanja. Proces pregovora o pridruživanju Evropskoj vodi se po određenim pravilima a ona su podeljena u 35 različitih politika, poznatih kao poglavlja. Svako od ovih poglavlja se zasebno pregovara.Poglavlje 27 koje se odnosi na životnu sredinu i klimatske promene jedno je od njih ali je i jedno od najkompleksnijih, najskupljih i najzahtevnijih pregovaračkih poglavlja, s obzirom da u sebi prožima i sva druga poglavlja.

Iste te 2014.godine osnovana je i Koalicija 27 koja okuplja predstavnike organizacija civilnog društva radi praćenja i doprinosa pregovorima u vezi s Poglavljem 27.

Ova asocijacija objavljuje,krajem godine, svoj godišnji Izveštaj o napretku tih

pregovora. Njen osmi po redu, Izveštaj za proteklu 2021. godinu, nazvan je „Napredak pod ključem“ što jasno ukazuje da smo kao društvo krhkih i „zarobljenih“ institucija daleko, kako od preuzetih međunarodnih obaveza, tako i od pune primene i sprovođenju domaćeg zakonodavstva u oblasti zaštite životne sredine.

Iako smo se, u proteklog godini, sreli sa povećanim interesovanjem domaće javnosti za teme u vezi životne sredine i aktivizmom iskazanim kroz proteste za zaštitu prirodnih resursa ugroženih od strane investitora ohrabrenih selektivnom primenom normi i isključivanjem javnosti iz procesa kreranja javnih politika u oblasti zaštite životne sredine, to je i dalje u ogromnoj nesrazmeri sa brojnim problemima u gotovo svim sektorima a ponajviše u sektoru tretmana otpada i otpadnih voda i kvaliteta vazduha.

Borba za pravo na zdravu životnu sredinu u Srbiji tek predstoji, i ona će se odvijati u okolnostim, dramatično izmenjenim globalnim sukobima, krizom i tektonskim poremećajima pre svega u sektoru energetike.

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

БОШ БЕОГРАДСКА ОТВОРЕНА ШКОЛА

КРАЉЕВАЧКИ РАЗВОЈНИ ЦЕНТАР

Овај пројекат финансира Европска унија #ЕУ ЗА ТЕБЕ

ХОЋУ УВЕК ДА ЗНАМ КАКАВ ВАЗДУХ УДИШЕМ

Аутоматизована мерна станица за мерење суспендованих ПМ10 и ПМ2.5 честица

Благовремено и тачно информисање грађана о квалитету ваздуха који тренутно удишу омогућава им предузимање низа мера (само)заштите

ПУТ ДО ЧИСТИЈЕГ ВАЗДУХА

Замена ложишта која користе еколошки лоша горива (угаљ, лож уље, мазут ...)

Мања емисија штетних материја, чистији ваздух

Побољшање енергетске ефикасности објеката (замена столарије, изолација зидова, тавана ...)

Мања потрошња фосилних горива за загревање објекта, чистији ваздух

Држава и локална самоуправа дају субвенције за замену индивидуалних ложишта која користе еколошки лоша горива и за подизање енергетске ефикасности објеката.

ИСКОРИСТИ И ЗАМЕНИ ЛОЖИШТЕ, СМАЊИ ПОТРОШЊУ ГОРИВА И ДОПРИНЕСИ ДА ИМАМО ЧИСТИЈИ ВАЗДУХ КОЈИ УДИШЕМО

Млади истраживачи Србије

Environment Engineering Group

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Краљевачки развојни центар
Хероја Маричића 107/23, Краљево, Србија
+381 36 201 611
office@kraljevackirazvojnacentar.org

„Овај летак је настао у оквиру пројекта Београдске отворене школе „Зелени инкубатор“, који се спроводи уз финансијску подршку Европске уније, Фондације Фридрих Еберт и Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Ставови и мишљења аутора изнети у овом летку не представљају званичне ставове Европске уније, Фондације Фридрих Еберт, Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог ни Београдске отворене школе, и за њих је искључиво одговоран аутор“.

Krizu, neki tumače i kao šansu-priliku da se radikalnim zaokretima utemeljenim na argumentaciji zasnovanoj na dostignućima savremenih tehnologija, nauke i

iskustvima drugih, odstupi od dosadašnjih praksi u oblasti zaštite životne sredine.

Promene u odnosu prema zaštiti životne sredine treba početi od malih stvari, na lokalnom nivou pre svega. Tu je, uz svu krhkost i urušenost institucija, ipak najlakše uočiti ispravne i neisprave poteze donosioca odluka. Njih treba ohrabriti ih i podržati za sve dobro, ali i odlučno, argumentovano osuditi za sve loše u oblasti zaštite životne sredine, uzrokovano najčešće nečinjenjem, a kad kad i prenaplašenim uticajem na njih od strane grupnih i pojedinačnih interesa investitora koji misle samo na profit.